

«Og det som beit og skar meg so det såra,
det gjerer sjølv skuggen mindre svart,
sjølv det som til synda tidt meg dåra,
sjølv det gjør harde fjellet mindre hardt.»

Det er et åndssyn, et åndsmenneskes syn Vinje gjør oss delaktig i. Langt rikere er det enn det som selve ordene gir oss, rikest ved det evige, tidløse, det usagte og utsigelige, som synger bak og mellom ordene.

Noen kaller slikt drøm, poesi, romantikk, uvirkelighet.

Men intet er mer menneskelig realistisk enn romantikken, intet «virkeligere» enn slik «uvirkelighet».

Ikke for intet møter vi «Ved Rondane» så tidt foran den store virkeligheten, graven.

Fra Helaksetra, der Vinje lå natten over og drømte om «huldra» og Ragnhilds tragedie, drog han nordover og gjennom Sollia.

På Stadshaugen nord for Sollia sier en kone til ham: «Du seier at Runden er fager du, nei stygg er han som den vonde sjøl», og så legger hun ut om all styggedommen; og Vinje filosoferer over det.

Her har vi det rake motsynet, *matsynet* kan vi kanskje si, det realistiske synet slik som folk flest vil oppfatte realismen.

Nå, Vinje hadde *det* også han!

Midt i mellom det overjordiske «Ved Rondane» og denne krasse uttalelsen om samme fjellet har Ferdaminne et kapittel «Sollidi».

Her lar Vinje først *matsynet* komme frem. At folk kan finne på å slå seg ned i slike fjelldaler! I en revne i fjellet, i en kiste mellom mosefjellets liklaken. Som skjærere henger gårdene i de styrtbratte dalsidene. Her er frostlendt, nærmest kornløst. Fem og tyve mil til nærmeste kjøpstad — det var nå litt overdrevet; Vinje gjør også ellers en del faktiske bommerter. Men i hvert fall, vildt, uveisomt, egentlig ikke værendes for folk, det må bli bare armodsdøm og matstrev!

Likevell!

«Kanskje det er dette tunge liv i denne reine luft som skaper so gilde folk imillom?»

Kanskje ville vi bli vekere og dårligere i et rikere og flatere land? Det er bedre hode på fjelldølen enn på flatbuen! De fleste landnam er gjort av fjellfolk! Her i Sollia må de sandelig tenke og slite skal de leve. «... det gjeld å bruke ettertanken og finne utveg på ville fjellet når det tidt er på livet».

—//—

Her i Trollheimen føres vi inn i fjellets virkelighet. Det er T.T.s oppgave å gjøre det. Først og fremst blir vi vist den særpregede underlige fjellfloraen her opp. Vekstene som har trosset kulden og har kjempet seg levende tvers gjennom istiden.

Den kjente engelske historiefilosofen Arnold Toynbee understreker at gjennom all menneskehetens historie stilles samfunnene fra tid til annen overfor katastrofeaktige trusler. De som da gir seg, går ut. Men de som tar opp utfordringen og roper til livet:

Allikevell!

Quand même!

Tross alt!

De tar utviklingen opp, de leder menneskeheten frem mot nytt og høyere liv.

Egon Friedel, wieneren, er inne på noe av det samme i sin blende kulturhistorie, der han skildrer sykdommene som gjennomgang til rikere og høyere liv.

Sykdom kaller på motstand, på kraften i mennesket, på åndskraften. Og ved dens hjelp utvikles det originale, de nye og sære blomster og frukter.

Men nettopp slik er det jo med fjellets blomster også! De lever på grensen mellom liv og død. Døden truer dem, men de tar opp utfordringen. De må gjøre noe om de vil leve, og *de gjør det!*

Går ned i lav høyde, dekker bakken for å holde på råmen, tar årene til hjelp for å modne frø, finner helt nye måter å formere seg på, blomstrer vakrere og lengre og dufter herligere enn dalens blommer for å sikre seg insektenes betjening i den korte tiden de

kan holde ut på fjellet. Oppfinnsomme over all måte, på alle vis er de.

Som kvinnene gjør de seg vakre og bruker parfyme — for *livets* skyld — bare med den forskjell at blomsten trekker til seg fluene, men «fruene» setter oss fluer i hodet.

Hvordan gjøre vandringen rikere, har T.T. satt som motto for sin dag her oppe. Og så åpner trønderne vårt syn for fjellets rikdom. Men først og fremst for de Trollheimske nunatakkers tapre garde, vekstene som trosset istiden.

Men så til slutt. — Er da alt likevel bare et ledd i matsynet? — Vekstene vil leve og ernære seg, få avkom, må blomstre og dufte vakrere bare for å gjøre det.

La oss gå tilbake til Vinje:

«Det strøymer på meg so eg knapt kan anda.

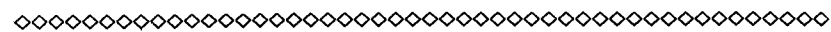
Ja, livet strøymer på meg som det strøymde,
når under snjo eg så det grøne strå.»

Slik taler skjønnhet og storhet til ånd, og skaper åndens storverk.

Slik tolker ånden «dagens strid!»

Fjellet viser oss det store i det lille, det viser oss livet, kampen for livet, matstrevet og alt det der, men også selve virkeligheten, den tidløse storhet og kraft. Så gir det oss også *harmonien* i det hele.

Og det er den som gir oss fjellets fred.

SKARVKLOVNINGEN

Av Emil Herje

Det er mange ganger jeg har kjent
— hvor fast mitt sinn er bundet
til en holme langt fra land,
til et solstreif over sundet,
tareskog og sandstrødd strand.

Og hver gang er det *Skarvklovningen* som ligger i teten blant alle de holmene og skjæra som passerer revy.

Skarvklovningen —.

Den tolv mil lange øyrekka fra Kya til Halten er kuv i kuv av værslitt stein. En må få lov til å bruke klisjeen gudsforlatt om den, og attpåtil stusser en over hvor treffende denne klisjeen er. Det vil si, den høver når en står i baugen på rutebåten og ser mot øygarden fra Frøyalandet, fra «Fast-Frøya». Men så reflekteres plutselig sollyset av ei kvit perle i grønt etui inne i gråheten: *Sula*.

Jeg husker søster Hanna en kveld vi lå inne på Vågsværsvaet og dro sei. Hun pekte utover. «Capri,» sa hun. Ikke mere. Jeg nikket ja, enda jeg aldri har sett Capri, for jeg visste at hun hadde gjort det, og at Capri er uttrykk for noe særskilt vakkert. Derfor nikket jeg.

Med det samme jeg nevner perle, flimrer et andet bilde forbi i bevisstheten. Det er like treffende som det om det gudsforlatte jeg nevnte ovafor. Du finner ikke perler ved å sette deg til å glo på en musling på avstand. Slik også med dem som bedømmer og dømmer Frøoyane etter synet en får fra et rutebåtdekk. Det er ikke